

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Observ. in Cap. III. De Clericis & Monachis generatim spectatis & in Cap.
VI. de illorum Ordinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

nistrantibus selectis ad regendas Ecclesias, quamdiu vacabunt. Vid. REG. III. Exceptio prima REG. II. quæ redigit potestatem Capituli ad casus, in quibus illud à Pontifice non est interdictum, restringi debet ad Interdictum Canonicum, tam in causa, quam in forma. Exceptio *Secunda* non habet locum, nisi in casu *Cap. II. de major. & ob.* ibi agitur de Clero Ecclesiæ Tituli Cardinalis, in qua, ob rationes speciales, Pontifex illum excludit à Juribus Correctionis, Excommunicationis & Suspensionis.

Primæ Replicationi Exceptionis *Tertiæ*, circa Collationem Capitulo & Episcopo communem, adjiciendum erat, *quæ quatenus Episcopus, quam quatenus Canonicus.* Secunda Replicatio extendi debuit ad confirmationem Electionum. Exceptio *Quarta* restringi debet ad suum casum; nempe ad Capitulum Ecclesiæ Romanæ, sive Collegium Cardinalium.

Reservatio memorata in REG. V. vix est in usu. Dicit, solum Pontificem dare Administratores Ecclesiis Cathedralibus, & Adjutores Episcopis munera sua obire legitime impeditis. REG. VII. est Exceptio *Sextæ*; hæc exponit potestatem Administratoris: Illa excipit Collationem Beneficiorum. REG. VIII. pertinet quoque ad *Sextam*, quippe quæ loquitur de obligatione Administratoris, ad procurandam Electionem Prælati Ecclesiæ, cujus administrationem habet.

REG. III. usque XX. pertinent ad Administratorem & Oeconomum; hic Temporalia procurat; Administratori competit Præfectura in Temporalia & Regimen Spiritualium.

Pleraque è REGULIS XIII. hujus Capituli, *Regule* nomen non merentur, quippe quæ non egrediantur casus speciales; Regule autem, per quas argumentum aliquod exponendum suscipitur, magnam Casuum copiam complecti debent, perinde ac principia, quorum illæ locum tenent.

OBSERVATIONES in CAP. III. de CLERICIS & MONACHIS generatim spectatis; & in CAP. VI. de illorum Ordinatione.

Hæc duo Capita jungimus, quia paucissima dicenda sunt de *Tertio*, quod indicat solum Textus pertinentes ad Definitionem verborum, *Clericus & Monachus*; Definitionem utriusque rei per nomen significatæ, discrimen inter illos existens, Genera eorum, Species, Gradus, Divisionem, Officia & Munera; ita, ut in his Textibus habeatur consilium Tractatus adimplendum.

CAP. IV. dividitur in *Quæstiones VIII.* quarum aliæ fusiùs enucleantur: tales sunt *Secunda* circa Qualitates Ordinandum, & *Tertia* agens de Jure conferendi Ordines. His duabus inharebimus: sed prius observandum est, Autorem in hoc in Capite permiscere Ordinationem cum Institutione, seu Receptione in Ecclesia, aut Monasterio. Id evidenter patet in Regulis *Quatuor* Quæstionis I. in qua queritur, quot Clerici ordinandi sint? REG. I. fert, Episcopum determinare debere numerum Clericorum uniuscujusque Ecclesiæ, secundum facultates ipsius. Exceptio secunda nostram observationem confirmat; nam supponit, Regulam intelligi de Religiosis, perinde ac de Clericis. Porro, via, quæ quis Monasterio addicitur, est mera Institutio, seu Receptio, & non Ordinatio. Idem est de Exceptione aliâ, ferente, augendum esse numerum Clericorum pro ratâ augmenti facultatum. REG. II. supponit numerum Clericorum & Monachorum (quoad hoc enim nullum est in hac Quæstione discrimen inter utrosque) definiendum esse juxta reditus; nemo autem non videt, Ordinationem fieri ad normam necessitatis, non verò redituum Ecclesiæ. Aliæ confusionis hujus probationes occurrunt inferius.

Observandum est præterea, confusionem illam esse magni momenti, multæ enim qualitates ad Ordina-

tionem necessaria; non requiruntur ad Receptionem in Monasterio. Tales sunt, præ cæteris, bona Fama, perpetua exemptio à quibusdam criminibus atrocibus, esse è Diœcesi oriundus, conditionis liberæ, legitimum natalium; penitentiam publicam non subiisse, non esse bigamum, nullum Officium mansuetudini contrarium, aut turpem professionem exercuisse; & multæ similes, sine quibus nullus admitti debet ad Ordines, licet admitti queat in Monasterio. Itaque Autor secernere debuit ea, quæ pertinent ad Institutionem, vel Receptionem in Monasterio, ab iis, quæ respiciunt Ordinationem, cum hæc longè plures qualitates exigat, quæ ad illam non requiruntur. Discrimen ortum ex eo, quod status Clericalis sit status Perfectionis, ac Monasticus, status Penitentia. Post hæc observationes, dicimus in Quæstionem II. qualitates Ordinandum hic explicari per REGULAS XLV. quarum pleræque suas habent Exceptiones ac Replicationes. Ex hoc numero sunt illæ, quæ respiciunt defectum conditionis liberæ, aut natalium, aut ætatis requisitæ, aut unitatis Matrimonii, quoad Conjugatos. Loquendo de qualitatibus, quarum defectus ab Ordinibus excludit, Autor defectus innoxios miscet cum criminalibus, vel, ut vulgò loqui amant, Irregularitates ex defectu provenientes, cum eis, quæ nascuntur ex delicto; illas distingui ordo poscebat, idcirco quod sint diversi generis. Illarum Regularum enumerationem non suscipimus, quia Tractatum longiorem dedimus circa Irregularitatem, in quo genus utrumque dilucidè exponitur, & singulæ alterutrius species ordine congruo disponuntur, aliæ sub nomine *defectus*, aliæ sub nomine *Criminis*, initio ducto à gravioribus, factoque ad cæteras progressu secundum illarum qualitatem. Usum quoque præsentem annotavimus, quod ab Autore, neque hic præstat, nec alibi.

QUÆSTIO III.

Capita 3. & 6. de Institutione, quæ Ordinationi Autor applicat REG. II. pertinent ad Collationem Beneficiorum, quæ ad alios, quam Episcopum pertinere potest, ad quem solum pertinet Ordinatio, quoad Ordines Majores. Idem est de *Cap. 5. & 11.* laudatis REG. III. circa Ordinationem, quæ loquuntur de Collatione Præbendarum. Idem cernitur in REG. IV. ubi *CAP. 2. & ultim. ne Sede vacante*, applicantur Ordinationi, cum tamen loquantur de Collatione Beneficiorum, quæ, Sede vacante, pertinere potest, aut seculis, ad Capitulum. Idem dicendum de *Can. 5. Dist. II. & Can. 17. CAUS. VII. QUÆST. I.* loquentibus de Electione factâ à Prædecessore, quæ est species Resignationis in favorem, & de laudatis REG. V. circa Ordinationem. Idem est de *Can. 1. 6. & 7. CAUS. XVI. QUÆST. II.* loquentibus de Institutione Sacerdotum in Ecclesiis, quæ ab Abbatibus pendent, qui ad Ordinationem applicantur.

Can. ultimus Dist. V. loquitur de concursu Cleri & Populi ad Electionem Episcopi: hunc ejus Ordinationi accommodat REG. VIII. *Cap. 4. & 5. de Jure Patr.* loquuntur de Collatione Beneficiorum, quam Laici interdiciunt: hæc ab Autore applicantur Ordinationi.

In *Quinque* prioribus Exceptionibus harum Regularum, Autor confundit potestatem conferendi Ordines, cum exercitio illius potestatis. Exceptiones pertinent ad usum, qui interdicitur Episcopo, 1. Si resignavit Episcopatum. 2. Si sit Excommunicatus: 3. Simoniacus. 4. Hæreticus. 5. Suspensus, propter Ordinationem Personarum indignarum ab eo celebratam.

Si Episcopus à Collatione Ordinum sic legitime impeditus, eam celebraverit, Ordinatio illicita est, ob defectum Jurisdictionis, quæ ligata est, & dispositio-nem requisitarum ad Sacramentorum administratio-

C c nem;

nem; sed valida est ratione Characteris inamissibilis.

Exceptio *Sexta*, ob defectum Jurisdictionis, prohibet Ordinationem omnium & singulorum, qui non sunt ex Districtu Episcopi. Defectus hic tollitur per consensum Episcopi, cujus interest, qui si Ordinationem præciserit, hæc licita est, secus illicita, & quibusdam penis obnoxia, tam in conferentem Ordines, quam in accipientem: si consensus Ordinationem sequatur, Episcopo læso ratum habente quod gestum fuit, Ordinator & Ordinatus recuperant Ordinum suorum exercitium.

Tertia Replicatio hujus Exceptionis continet Exemplum Ordinationis pro Institutione sumptæ; nam *Canon 3. CAUS. IX. QUÆST. III.* laudatus ab Autore, ad probandum, Superiorem Episcopi negligentis Ordinationem celebrare, defectum ejus supplendi vim habere, loquitur de Institutione Oeconomi. Hæc autem Institutio ad Jurisdictionem pertinet & in his, quæ Jurisdictionis sunt, Superior supplet negligentiam Inferioris, non autem in his, quæ Ordinis sunt, ut Ordinatio.

QUÆST. IV. & V. circa Locum & Tempus Ordinationis.

Canon 6. DIST. LXXV. & Can. 28. & 32. CAUS. XVI. QUÆST. I. laudati ab Autore, ut ostendat Episcopum, ubicumque libuerit, Ordinationem celebrare posse, docent, Prior, Episcopum, dare posse, ubi voluerit, Ordines Diaconatus inferiores; cæteri, cum posse conferre Sacerdotium Monachis, Ecclesiæ, cui necessarii erunt, addicendis.

Perfeverat Ordinationem cum Beneficiorum Collatione confundere in *REG. VI. QUÆST. V.* dicendo, fieri debere Ordinationem intra Sex Menses, & remittendo hunc in finem ad *REG. XXVI. Except. I. Cap. 7.* quod loquitur de Collatione Præbendarum.

QUÆSTIO VI. de Rebus Ordinationem præcedentibus.

Laudati *Canones in REG. V. VI. VII. X.* non loquuntur de Ordinatione, sed de Receptione Religiosorum. *II.*, qui laudantur in *REG. IX.* pertinent ad Collationem Beneficiorum Patronatus. Pleræque ex reliquis, indicant solum Textus, in quibus agitur de ipsarum Argumento.

QUÆST. VII. VIII. Modus Ordinationis faciendæ, Adjuncta, Eventus & Consecratoria ipsius.

Quod dicitur in *REGULA I. QUÆST. VII.* de Ordinatione absque Titulo, exponitur *Quæst. VIII. Reg. IX. REG. II. III. IV.* indicant solum Textus Argumento ipsarum affines, nempe loquentes de Testimonio in illa adhibendo, de legendis Ordinato Conciliorum Decretis, de libro circa munera ejus ipsistradendo.

Caput 42. de Simoniâ laudatum in *REG. V.* non loquitur de Ordinatione, sed de aliis Cerimoniis, quæ sine exactione peragendæ sunt, & maxime de Juramento, seu Sponsione, quæ exigitur ab Abbatibus in eorum Benedictione, cujus etiam mentionem facit *Cap. 3. de major. & Obed. REG. II. Quæst. VIII.* nihil dicit de Ordinatione, sed loquitur de Præsentatione. à Patrono, & de Institutione ab Episcopo faciendis.

Cæterum, in fine hujus Capituli observandum est, quod nomen Ordinationis ideò fortè sæpius hic occurrit pro Institutione, seu Receptione in Ecclesia aut in Monasterio, quòd sint Textus, in quibus accipitur sub illo sensu. Tale est *Cap. 3. de Jure Patr. Cap. 22. ibid.* ubi verbum *ordinare* adhibetur, pro *providere*, fortè etiam quòd Beneficia olim conferebantur per Ordinationem, cum Sæculorum X. aut XI. spatio fuerint tantum Officia in Ecclesiâ, quibus Episcopus addicebat eos, quibus Ordines conferebat.

OBSERVATIONES in CAP. V. circa Officia & Munera Clericorum, quibus non fungendo, Clericatum amittunt.

Hic sunt *REG. CXIX.* quæ, ut plurimum, Textus duntaxat indicant loquentes de his obligationibus, sive Officiis, quamvis Inscriptio Monachos non comprehendat; plures ex his Regulis eos respiciunt, sive unâ cum Clericis, sive seorsum scriptos. Utræque perturbatè referuntur, Tituloque non respondent; nam pauca sunt, quarum transgressio per depositionem puniatur: Titulus autem significat & suadet, per negligentiam & omissionem eorum, quæ continentur in Regulis, incurri depositionem, quandoquidem amissio Clericatus nihil aliud est, quam depositio. Horum verborum loco, *Clericatus amittitur*, Scribendum fuisset, *Clericatus sit injuria*.

Præquam ad Argumenti enucleationem pergeretur, colligendi erant Textus Juris, qui præcipiunt Clericis, ut sedulo omnia sua Officia impleant laudabili modo, quippe qui, exemplo suo, Laicos inducere debeant, ut suis diligenter fungantur. Cum Pietas sit Spiritus, Scientia verò Corpus Clericatus, initium ducendum erat ab Officiis, quæ pertinent ad Pietatem, à quibus ad reliqua descenderetur. *REGULÆ XXIX.* usque *XXXIV.* respiciunt Mores. Idem est de Regulis à *XLIV.* usque ad *C.* Connexio Scientiæ cum obligatione ad docendum, postulabat, ut Regule ad hanc pertinentes, subjicerentur iis, quæ de illâ loquuntur; inter autem utrasque jacent Regule circa correctionem, modum eam faciendi, cantum Officii nocturni ac diurni, modum canendi.

Decem Regule circa Scientiam, contrahi debuissent ad unicam complectentem id, quod Clerici scire aut nescire tenentur, legere aut non legere; scire imprimis Scripturas Sacras, Canones, SS. Patres, Libros ad Officium Divinum spectantes, Administrationem Sacramentorum, Sacrificium Missæ, Grammaticam & Humaniores Litteras. Aliquantenus fusè hanc obligationem exposuimus in Tractatu de Irregularitate, Titulo de Scientiæ defectu, ubi magna reperitur copia rerum hæc ab Autore omisarum: circa quod observare juvat, permulta ex iis, quæ dixit supra de qualitatibus requisitis in Ordinandis, pertinere ad hoc Caput, quia post Ordinum Receptionem, illas qualitates conservare & fovere debent.

REG. XVI. & XXII. de Monachis sigillatim loquentes, rejiciendæ erant ad finem Collectionis illarum Regularum, ubi colligitur id, quod Monachorum Officiis peculiare est.

Attentione digna est Exceptio *Regule XX.* in quâ declaratur, simplices Curatos, qui non habent Capellas à se dependentes, à Sacerdotibus perpetuis administratas, obnoxios non esse interdicto, quo Clerici prohibentur operam dare Legibus & Medicinæ, etiam in Scholis publicis. Hujus Exceptionis ratio videtur esse, quòd utraq; scientiâ indigeant, ad ferendam opem pauperibus Parochianis in morbis, & in controversiis, quæ inter eos nascuntur circa Temporalia. *Vid. Cap. ult. ne Cler. vel Monach. & Cap. I. ejusdem Tit. in 6.* vide etiam *FAGNANUM in priorem Textum*, ubi multas rationes objicit adversus illud interdictum, quæ rediguntur ad necessitatem peritiæ Juris Civilis & ad intelligentiam Juris Canonici, pluresque Textus ex illo Jure accersitos laudat, qui propterea intelligi nequeunt, nisi repetantur Leges, à quibus deprompti sunt. Ibi quosdam Autores allegat, qui contendunt, interdictum illud abrogatum fuisse Præfatione Collectionis *GREGORII IX.* qui jubet, ut illud adhibeatur in Judiciis & in Scholis, hoc enim, servato interdicto, utiliter fieri nequit. Adi etiam *GONZALEM in eundem Textum*, qui assert unam rationem illius prohibitionis, quæ cum cessaverit, hæc quoque cessare debet.

Ineptæ sunt pleræque Exceptiones *Regule XXIII.* circa